

#### מסורת הש"ס

**ג'תש"ל** (תר"ס, 3) גני הערוך ערך שגדן שיגדוה והעדר המוסף דלגשון יוני כלב הירך והוא כלטמחא נקרא שגדוהא, א) ג'תש"ל משנה ע"י תוס' לעיל ד. ד"ה ממנינא, ד) נדה מג.; ס"א הכה על ראשה אדם שהיה אחוז בירו שבט כהמה והלכה לה השבט עד זונה או שהכה כלפי זונה והגיע השבט עד כלפי ראשה ולא מימח אפילו הכה על השדרה כלארץ אפי"ה לא חיישין ע"כ. רש"ל בשם פירושם מדויקים, ו) עין רש"א, ו) נעו"מ היטב תוס' נדה נח. ד"ה ולענין,

##### הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואפי' לא גרסי' דדוקא כפ' כ"ל ומיתב לא ממק;

##### לעזי רש"י

קרושט"א. גלה. קרנפ"א. עורית, התנודות שיריות.

##### מוסף רש"י

בידוע שלאחר שחיטה. וכסירה (כתובות שו.). ששלשה ימים קודם שחיטה. ואם לקחה נעמ זה בתוך שלשה ימים מקח טעות הוא וחומר לו בעילה הדמים שמכר לו עריפה (שוס) לא הגלדי פי המכח. זה אומר עד שלא לקחתי ניקב חוה אומר משמכתי, המוציא מחבירו עליו הראיה. ואי יחיד הטבח דמי נמלא הוא מנוזל ועליו הראיה ואי לא אשכח ראיה יחזיק זה במעמיו מספק (שוס).

##### שיטה מקובצת

אל ואם לקחה טבח זה בתוך שלשה ימים: ב) על הטבח להביא ראיה שהוא מוציא מחבירו דמסתמא: ג) שאר בהמות שדרתן כרעייהו: ד) ואפי"ה שלא נתן מעות עדיין דכאן נמצאו: ט) כדי לקיים הטבר או הקדושין סבירא: ו) וכעין ריעותא הוא דמסתמא מחמת כך בא:

**בידוע שלפני שחיטה.** וטרפה: הוגלה.

**ימים קודם שחיטה.** ואם לקחה לו בתוך שלשה ימים הוא מקח ונריך המוכר להחזיר לו מעותיו: לא הוגלד פי המכה. איכא לספוקי אי קודם מקח הוא אי לאחר מוציא מידו דמסתמא כל כמה דלא יהיב זוזי לא יהיב ליה חיותא ועליו להביא ראיה שקודם מקח הוא דמספיקא לא מפיקין ממונא מחזקיה: **למאי נפקא מיניה** לא גרסינן: **הסם ליכא מידי למיסוך.** כשנמצא נקב בלא מחט כשהדם יוצא הוא מתקנה בנחלוותי הבשר והולך לפי שאין לו היכן לידבק: **מיסוך הוא סריך.** הדם במחט: **רב עוירא שמני.** רב עוירא שמי: **שלה ליש.** אצוי דליתי לגביה: **מפטיר כנסיות אנה.** מכנים ומוציא תלמידים ומאספס ומעמידם לילך מצית המדרש: לעילא

**מרבי רבה.** מר' יהודה הנשיא: **רב הונא לפוראש ור' יוסי מדאש:** מחט **שנמצאש בעובי ציט הכוסות.** מנפנים: **מצד אחד.** שלא היטה נראית במחוך: **והפכה.** לציט הכוסות לגד החילון: **ומלא.** על המחט כנגד פיה במחוך קורט דס: **אמר אס אין מכה.** זו יולאת לחוך דס זה מניין כאן: **טרח טריח להסוף גברא.** כמה הטרחת לאותו האיש על עצמו היה אומר שהטריחו זה לבא אללו.

לישנא אחריתא טרח טרייה כמו דטרייה לרשיה דלמנך לעיל (דף מה:): כלומר כחנם טרחתו לבא שאין כאן דבר חדש: **למעלה.** בגג. **למטה.** על הארץ: **אין חוששין.** הואלי ולא ראינוה שפלה אין חוששין שמה מתרסקו אצריה להסהותה מעת לעת כדין נפולה ורסוקת אצרים דלמרין במתניתין (לקמן נו.) גבי עוף אס שהתה מעת לעת ושחטה כשרה ובקופלת מאליה לא חיישינן להכי: **הוא גריד דהו ליה נרבינא.** בגג והוה ארובה בגג: **חוזא חושאל.** שעורים קלופים: **באיפומא.** כנגד פי ארובה למטה צצית: **דגרי.** קפץ: **משום דאיש לה מימי למסוך.** שלא קפלה דרך ארובה אלף צציתי הגג מסרכת עזמה צכתלים וקופלת ומנהיג לה סקיתה הכתלים שמסרכת צדיה קת: **והאלי ליש ליה מידי למיסוך.** שהארובה אינה סמוכה לכותל: **דאמדה נפשה.** אס גביה לה יומר מדאי אינה קופלת: **דהו שדך כרעיה כסרייתא.** רגליה האחרונים היו נגררין אחריה: **שיגרונא.** קרנפ"א: **הלכסא כרז יימר.** דלא מוזדקקין למיצדק שאר צהמות בַּדשגך כרעייהו: **וגריס.** אילים: **דמדוו.** דואגיס וכואצים: **לימרא.** חמימות כמו (שבת דף סז.) אישתא למירתא: **דגנני גנני.** ומשליכין אותם למעלה מכתלי החצר ונופלים לארץ: **אמנסייהו.** על מתניהן נופלין ואין להפכין על גבן שיתפרקו חוליותיהן: **אהדרינהו.** דרך למעלה מן הכותל:

**ודאי חיישינן.** דלא איכפת להו כל היכי דנפלה: <sup>(א)</sup> **הכה על ראשה.** שכפף המטה: **והלכה לה נלפי זנבה.** והכה על מתניה ולא על הנלעות וכן על זנבה והלכה כלפי ראשה והכה על כוארה: <sup>(א)</sup> **ואפילו ל"ג דדוקא** <sup>(ב)</sup> לא כפף המטה והכה על כל הנלעות כנגד כל השדרה קאמר: **ואי שלים חוטרף אפלגא דגנא.** שלא היה ארוך ככל השדרה חיישינן: **קיטרי.** במקל שיש צו שיורי ענפים: **אפסקיה.** צהפסק כלומר לרובץ הגב חיישינן לחוט השדרה: **ציט הרחם.** עגל שנולד היום שיאל מצית הרחם כר: **אין חוששין.** שמה נדחק ונתרסקו אצריו ואין צריך להסהותו מעת לעת:

**קרושט"א:** **בידוע שהוא ג'**

מקח הוא מקח והוא הטבחין שהוא

בידוע שלפני שחיטה לא נמצא עליה קורט דם בידוע שלאחר שחיטה א־הגלדי פי המכה בידוע ששלשה ימים קודם שחיטה לא הגלדי פי המכה המוציא מחבירו עליו הראיה ומאי שנא מכל נקובי דעלמא דאע"ג דליכא דם טריף מר התם ליכא מידי למיסוך הכא כיון דאיכא מחט אי איתא דקודם שחיטה הוא מיסוך הוה סריך א"ל רב ספרא לאבבי חזי מר האי צורבא מרבנן דאתא ממערבא ואמר רב עוירא שמני ואמר מעשה ובא לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד וטרפה שלח ליה לא אתא לגביה אול הוא לגביה הוה קאי אאיגרא אמר ניהות מר וניתי לא נחית סליק הוא לגביה א"ל אימא לי גופא דעובדא היכי הוה אמר ליה מפטיר כנסיות אנה לעילא מרבי רבה והוה רב הונא ציפוראח ורבי יוסי מדאח יושבין לפניו ובאת לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד והפכה רבי ומצא עליה קורט דם מנין אמר ליה טרח<sup>(א)</sup> טרייה לההוא גברא מתניתין היא המסם ובית הכוסות שניקבו לחוין: נפלה מן הגג: אמר רב הונא יהניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששין משום ריסוקי אברים ההוא גריא דהו"ל לרבינא דחוזא חושלא באיפומא דגר נפל מאיגרא לארעא אתיא לקמיה דרב אשי א"ל הא דאמר רב הונא הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששין משום ריסוקי אברים משום דאית לה מידי למסוך והאי לית ליה מידי למסוך או דלמא משום דאמדה נפשה והאי נמי אמדה נפשה אמר ליה ימשום דאמדה נפשה והאי נמי אמדה נפשה ההיא אימרתא דהוה בי רב חביבא דהוו שדרן כרעיה בתרייתא אמר רב יימר האי<sup>(ב)</sup> שגירונא נקטיה מתקיף לה רבינא ודלמא חוט השדרה איפסיק בדקוה אשכחיה כרבינא ואפ"ה יהלבתא כרב יימר שגירונא שכיח חוט השדרה לא שכיח אמר רב הונא יהזכרים המנגחין זה את זה אין חוששין משום ריסוקי אברים אף ע"ג דמידו וקיימי צימרא בעלמא הוא דנקט להו יאי נפול לארעא ודאי חיישינן אמר רב<sup>(ב)</sup> מנשי יהני דכרי דגנבי גנבי אין

חוששין משום ריסוק אברים מאי טעמא כי שדו להו אמתניהו שדו להו כי היכי דלירחמי קמיהו אהדרינהו ודאי חיישינן והני מילי דאהדרינהו מחמת יראה אבל מחמת תשובה תשובה מעלייתא הוא דעבדי אמר רב יהודה אמר רב יהכה על ראשה והלכה לה כלפי זנבה על זנבה והלכה לה כלפי ראשה כנגד כל השדרה כולה אין חוששין משום ריסוקי אברים ואי שלים חוטרא אפלגי דגבא חיישינן ואי בית הרחם אין בו משום ריסוקי אברים א"ל רבא לר"ג תניא דמסייע לך<sup>(א)</sup> תינוק בן יום אחד

חוששין משום ריסוק אברים מאי טעמא כי שדו להו אמתניהו שדו להו כי היכי דלירחמי קמיהו אהדרינהו ודאי חיישינן והני מילי דאהדרינהו מחמת יראה אבל מחמת תשובה תשובה מעלייתא הוא דעבדי אמר רב יהודה אמר רב יהכה על ראשה והלכה לה כלפי זנבה על זנבה והלכה לה כלפי ראשה כנגד כל השדרה כולה אין חוששין משום ריסוקי אברים ואי שלים חוטרא אפלגי דגבא חיישינן ואי בית הרחם אין בו משום ריסוקי אברים א"ל רבא לר"ג תניא דמסייע לך<sup>(א)</sup> תינוק בן יום אחד

**מבטמא**
הכה על מתניה ולא על הנלעות וכן על זנבה והלכה כלפי ראשה והכה על כל הנלעות כנגד כל השדרה קאמר: **ואי שלים חוטרף אפלגא דגנא.** שלא היה ארוך ככל השדרה חיישינן: **קיטרי.** במקל שיש צו שיורי ענפים: **אפסקיה.** צהפסק כלומר לרובץ הגב חיישינן לחוט השדרה: **ציט הרחם.** עגל שנולד היום שיאל מצית הרחם כר: **אין חוששין.** שמה נדחק ונתרסקו אצריו ואין צריך להסהותו מעת לעת:

## אלו טרפות פרק שלישי חולין

## נא.

**המוציא** מחבירו עָזיו הראיה. פירוש על הלוקח להביא ראיה שצרכות מוכר נטרפה ז' אע"פ שלא נתן מעות עדיין כאן נמצאו וכאן היו כדלמר צסוף פרק המדיר (כתובות דף עו.): והא דקרי ליה מוציא משום דמסתמא כל כמה דלא יהיב זוזי לא יהיב ליה חיותא והקשה ה"ר י"ט דצנדה

פרק הרוחה כתם (דף נח.) תניא צדקה עזמה וחלוקה והשאילתה לחצרתה היא טעורה וחצרתה תולה ומפרש רב ששת דלענין דינא תנן דלא מייחיצא חצרתה לבסם הצדק ואמאי לא אמרינן כאן נמצאו וכאן היו כמו גצי צהמה דהכא וגצי מומין דסוף המדיר וי"ל דלא דמי דודאי כדי לקיים המכר יא וצקדושין סבירא הוה דלמרין הכי שאומר המוכר ללוקח קח פרתך שצרכותך נטרפה והאז אומר לצלל קח אשמן שצרכותך נולד המוכר ואין לנו לצטל המעשה הזה אצל גבי חלוק ליכא למימר הכי ועוד גצי חלוק לעולם הוא צרכות הראשונה צעלת חלוק שלא צא ליד השניה צמורת מכר אלא צמורת שאילה ולא שייך למימר צרכות שאילה נמצאת ולא צרכות צעלת חלוק: **ביון דאיכא מחט מסוך הוה סריך.** ה"ה קוז וכל דבר מדע מדקאמר הסם ליכא מידי למיסוך: **דגרי וגפא.** ולא הלך דלקמן פסקינן דהלכה אפילו צדיקה לא צעי: **דהורן שגורן ברעיה בתרייתא.** לא ננפילה מיירי:

**נפל צארעא** חוששין. אף על גב דננפילה צענין עד שיפול מעשרה טפחים כדאיתא שבת שור שנגח את הפרה (צ"ק דף נ:): ומכריסא דמורא עד ארעא ליכא אלא ארצעה טפחים כדלמר הסם (דף נא.) מ"מ חיישינן הכא משום דנפיל מחמת ההכאה שמנגחין זה את זה:

**בית הרחם אין בו משום ריסוק אברים.** משום דליכא ריעותא דאינו הולך אַלטריך ליה לאשמועינן דאי לאו הכי פשיטא דלולין צמר ריז ולדות ואת אי"כ מאי קא מסייע ליה מנן יוס אחד דמטמא צדיצה הסם ליכא ריעותא אי"כ כשחיה הרבה אחרי כן וי"ל דאס איתא דלאתרמי ריסוק אצרים מחמת צית הרחם אי"כ היה לנו לחשוש לאונס לענין זיבה ועוד דוזבו מוכים שנתרסקין אצריז צצית הרחם וענין ריעותא הוא דמסתמא ו דמחמת כך צא הוזב אלא ודאי לעולם אין צו ריסוק אצרים:

**מטמא**
הכה על מתניה ולא על הנלעות וכן על זנבה והלכה כלפי ראשה והכה על כל הנלעות כנגד כל השדרה קאמר: **ואי שלים חוטרף אפלגא דגנא.** שלא היה ארוך ככל השדרה חיישינן: **קיטרי.** במקל שיש צו שיורי ענפים: **אפסקיה.** צהפסק כלומר לרובץ הגב חיישינן לחוט השדרה: **ציט הרחם.** עגל שנולד היום שיאל מצית הרחם כר: **אין חוששין.** שמה נדחק ונתרסקו אצריו ואין צריך להסהותו מעת לעת:

### עין משפט ונר מצוה

קלה א מיי פ"כ מהל' מכירה הלע"ו סמג עשין פב טוש"ע חו"מ ס' רלב סעי' יא ונודר אלפס עוד צבי"ע פק' ו דף רלז:

**קלצ ב ג מיי** פ"ע מהל' שחיטה הלכה ט סמג עשין סג טוש"ע י"ד ס' נח סעיף יא:
**קב ד מיי** שם הל"י סמג שם טוש"ע י"ד ס' נל סעיף ז [ח]:
**קבא ה ו מיי** שם סמג שם טוש"ע י"ד ס' נח סעי' ט:
**קבב ז מיי** שם הל"א שם טוש"ע שם סעי' יב:

**קבג ח מיי** שם הל"י"ג סמג שם טוש"ע י"ד ס' נב סעי' ו:
**קבד ט מיי** שם הל"י"ו וע"ש סמג שם טוש"ע י"ד ס' נט טו סעי' צו וסימן נח סעי' ג:
**קבוא י מיי** פ"א מהל' מ"מ הלכה ד:

##### רבינו גרשום

אוכל' (כו' כלומר אוכל): משני צדדין טרפה. והוה שניקבו לחוין. ומצאע עליו קורט דם בסוף המחט מצד (אחור). והגלדי פי המכה שיכש פי המכה והוה בו מליט. למאי נפקא מינה למקח ומכר היכי דמי שבתוך ב' ימים שקנאו שחטו ומצא בו אותו מחט והגלדי פי המכה בירשותן אירע לה המוציא מחבירו עליו להביא ידים שברשות מוכר אירע לה ואם לא יביא עדים א'ושכח המוכר שלא אירע לה ברשותו ופטור: אי הכי כוליהו נקובי נמי ליבעו קורט דם כלומר ניקבה הריאה משני צדדין [אנין] פסול עד דאיכא סרוכי הוה מסרכא דהם בסוף המחט: שמני. לשון שמני. מפטיר כנסיות אני. משמש תלמידים שהיו נבנסינן לפני ר' ללמוד: כלומר הטרחת פסיעותיה בתנן: אין חוששין שמה משום ריסוקי איברים כו'. כלומר אין חוששין שמה בשקפצה למטה שיברה איברה משום דאמדה נפשה: חזא חושלא באיפומא. כלומר היו שצורין קלופין כנגד התורר שעליה והיה התור באמצע העליה כעין חור של אשטובא: טעמא דרב הונא משום דמסרכא ואין חוששין משום ריסוקי איברים כנך עומדת על מסרכא לצד הכותל והאי לא מסרכא דבאמצע העליה הוא: דהוה קא שדרן כרעא בתרייתא כו' כלומר מגדרת רגליה אחריה ולא היתה יכולה לפסע כדרך כל בהמה. שיגרונא הוא דניקט לה חולי כלומר וכשרה לאחר זמן. כשתוצל מאותו חולי. דמדורוקיימי אַישמוגדיר: צימרא בעלמא הוא דנקיט

<sup>[1]</sup> חולי: דפתקי גנבי כלומר כשגנבין בהמה דקה בלילה משליכין אותו דרך כותל. אין חוששין כו' כי שדו להו כלומר שמשליכין אותו אמתניהו שדו להו. אהדרינהו ודאי חיישינן דאהדרינהו לבעלים בלילה דרך כותל בלא ידיעת בעלים חיישינן משום ריסוקי איברים דודאי כשמשכיבן אותו אין חוששין עליה אם נתרסק: תשובה מעלייתא עבדי ואין מרסקין אותו. בית הרחם אין בו משום ריסוקי איברים כלומר כשנולד

<sup>[2]</sup> הדבר צ"ע היטף יוכל לשבט צברי שלא אירע לה צמורת ויש ליישב.